

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

חגיגה טז-א

עניין: פלטירין על האשפה

מהרש"א

באורך ולשון נחמלה דקאמר שם וכן לשונו של תלמודנו לא משמע כן אלא נראה דקושטא דה"ק דאין לחשוב מה היה לפנינו קודם שנברא עוה"ז גם קודם ההיולי אלא שלא היה לפנינו כלום בעולם והקצ"ה ביה מאין המוחלט נברא ומייתי משל שלא להזכיר שם אשפה שהיה שם קודם שגנה הפלטירין אלא כאילו נברא במקום פנוי כך הקצ"ה אין רטנו להזכיר שהיה לפנינו שום נריאה אחרת שזה פוגם כבודו שהיה שינוי רטון לפניו ולא היה חפץ באותה נריאה וברא עוה"ז דוגמת המלך ב"ו שלא היה חפץ באשפה וצנה פלטין אלא שיש לחשוב להזכיר שגנה במקום פנוי וגם שאין המשל דומה ממש דהתם פוגם בדבר אמת שהיה שם אשפה והכא פוגם בדבר שקר שהרי הקצ"ה ברא העולם מאין המוחלט מ"מ מייתי ליה צמ"ש דאין רטנו של מלך ב"ו לפגום כבודו אפי' בדבר אמת וכ"ש בדבר שקר ומעיקרא דפרין לפנינו מאי דהוה הוה ר"ל גם שהוא שקר מה צריך ללא חסיק אדעתיה דהוה ציה שום פגם נכבוד המקום עד דמייתי ליה משל ממלך ב"ו כו': כ"ש ש"א חס ע"ז כבוד ב"ו. מפורש פ"ק דקידושין כ"ו: כ"ש ש"א חס

עץ יוסף (על העין יעקב)
למלאה"ש אפילו בדבור (יפ"ת): משל למלך שאמר וכו'. להבין המשל והנמשל אקדים לך מה שכתבו המפרשים שבריאת העולם היה מתחלה ע"ד הכלל. ואח"כ ע"ד הפרט. כי מתחלה נברא יסוד אחד דק המוכן לקבל כל הצורות הנקרא בפי החוקרים היולי ובו נכלל כל הברואים ע"ד הכלל. ואח"כ הוציא ממנו מכח אל הפועל כל חלקי הבריאה ע"ד הפרט כל דבר ודבר בפני עצמו דבר יום ביומו. וזהו שאמרו משל למלך וכו' אין רצונו של מלך שיזכירו לו שם אשפה דמה לפנינו לאו היינו קודם הבריאה לגמרי אלא רצונו לומר קודם גמר תקון הבריאה בהיותו עומד בכח ולא בפועל שהיה כרוך עליו תהו ובהו שורש הרע הנמשל לאשפה הנראה כפגם וראוי למעט בו הדיבור שלא לקצץ בנטיעות (נוה"ק):

הגר"א תיקוני זהר חדש לא ע"ג

אסור ההתנועות כמ"ש כל המסתכל מה לפניו כו' שהוא באלו הקליפין שבין בונה עולמות ומתריבין כמ"ש בעמוד ד' תהו היתה מקדמת דנא וז"ש לפנינו מה דכזה הוה כו' משל לאדם שבונה פלטירין על האשפה אין רטנו להזכיר שם האשפה והוה סוד העולם הסהו שאמר בא"ר דמלכין קדמאין מיהו כו' וז"ש וכל שלא חס על כבוד קונו כו' כבוד חלקים הסתר דבר ואמרו זה העונר עבירה נסתר ועבירה הוא נקרא בכל הנמ' עניות הרהור עבירה וכן צהרנה מקומות וכן אלו העריות ואמרו זה המסתכל בקצת והוא כמ"ש נוהר דאסור לאסתכלא בקצת משום דמתכסי'א באלין קליפין בהן גוונין דקצת ללא נהירין ונזמנא דגוונוי נהירין תלמי כו' כנ"ל ולכן אסור בהן ההסתכלות כמ"ש כל המסתכל בעריות קצתו ננערת כמ"ש וראה את ערוהה והיא כו' וז"ש בן זומא הנין ונפגע דאסתכל באלין קליפין כמש"ל בדף הקודם הלח דפאלו בהלח הניח כו' ואמרו נגמ' ועליו הוא אומר דבש מלאח אכול דיד כו' וז"ש כאן - לאכול לשבעה:

לשם ספר הדע"ה ח"א דרוש ו סי' ד אות ו'

ט"ז א' בטעם איסור ההסתכלות מה לפנינו. משל למלך ב"ו שאמר לפעוריו בנן לי פלטירין גדולים על האשפה הלכו וצנו לו. אין רטנו של מלך להזכיר שם אשפה. וכן הוא בצ"ר פ"א סי' ה' תאלמנה שפתי שקר הדוברות על לדיק עתק. אתפרכן אתחרשן כו' הדוברות על לדיק חי העולמים עתק שהעתיק מצריותיו. בגאווה בשביל להתנאות ולומר אני דורש צמעשה צראשית כו'. מה רב טובך אשר לפנת ליראך. ליראך ולא לצוים את מוראך כו'. צוהג' שבעולם מלך ב"ו שבונה פלטין במקום הביצים ובמקום האשפות כו' כל מי שבא לומר פלטין זו צנויה במקום הביצים כו' אינו פוגם אתמהה. כו' ע"ש. וידוע הוא שכל סוד מאמרם הללו הוא על עולם התהו. וע' בספר נור הקודש שם. וכל עולם התהו

